

เงื่อนไขการป้องกัน : ระยะเวลาการป้องกัน

ระยะเวลาการฟ้องคดี (อายุความ)

คือ

ระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดในการใช้สิทธิเรียกร้อง การร้องทุกข์ หรือการฟ้องคดี หากมิได้ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนดจะมีผลทางกฎหมายทำให้เสียสิทธิเช่นว่านั้น

ระยะเวลาการฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

“มาตรา ๔๙ บัญญัติว่า การฟ้องคดีปกครองจะต้องยื่นฟ้องภายใน
เก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้ หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี หรือนับแต่วันที่
พ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงาน
ทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด
และไม่ได้รับหนังสือชี้แจงจากหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ
หรือได้รับแต่เป็นคำชี้แจงที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่มีเหตุผล แล้วแต่กรณี เว้นแต่
จะมีบทกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น”

“มาตรา ๕๑ บัญญัติว่า การฟ้องคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) ให้ยื่นฟ้องภายในหนึ่งปี และการฟ้องคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) ให้ยื่นฟ้องภายในห้าปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีแต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี”

“มาตรา ๕๒ บัญญัติว่า การฟ้องคดีปกครองที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะหรือสถานะของบุคคลจะยื่นฟ้องคดีเมื่อใดก็ได้

การฟ้องคดีปกครองที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาการฟ้องคดีแล้ว ถ้าศาลปกครองเห็นว่าคดีที่ยื่นฟ้องนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่นโดยศาลเห็นเองหรือคู่กรณีมีคำขอ ศาลปกครองจะรับไว้พิจารณาก็ได้”

ระยะเวลาการฟ้องคดี หรืออายุความการฟ้องคดี ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

พ.ศ. ๒๕๔๒



อายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“มาตรา ๑๙๓/๒๙ เมื่อไม่ได้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้ ศาลจะอ้างเอาอายุความมาเป็นเหตุยกฟ้องไม่ได้”

“มาตรา ๑๙๓/๓๐ อายุความนั้น ถ้าประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นมิได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้มีกำหนดสิบปี”

ระยะเวลาการฟ้องคดีปกครองตามกฎหมายอื่น

ตัวอย่างที่ ๑ : พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๑๐ วรรคสอง บัญญัติว่า “สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการกระทำละเมิดรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้พึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน”

ตัวอย่างที่ ๒ : พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๒ วรรคสี่ บัญญัติว่า “ถ้าผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสนอความเห็นต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์”

การเริ่มต้นนับระยะเวลาการฟ้องคดี

นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึง
เหตุแห่งการฟ้องคดี
ในเรื่องที่พิพาทนั้น

นับแต่วันที่พ้นกำหนดเก้าสิบวัน
นับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีมีหนังสือ
ร้องขอต่อหน่วยงานทางปกครอง
หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้
ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมาย
กำหนด แต่ไม่ได้รับหนังสือชี้แจง
จากหน่วยงานทางปกครอง
หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือได้รับ
แต่เป็นคำชี้แจงที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า
ไม่มีเหตุผล

การเริ่มนับระยะเวลาการฟ้องเพิกถอนกฎ

กรณีที่ ๑ : นับแต่วันที่กฎนั้นมีผลใช้บังคับ

กรณีที่ ๒ : นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงกฎนั้นตามความเป็นจริง

กรณีที่ ๓ : นับแต่วันที่อยู่ในบังคับแห่งกฎนั้น หรือวันที่สิทธิของตนถูกระทบจากการบังคับตามกฎ

การเริ่มนับระยะเวลาการฟ้องเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง

กรณีที่ ๑ : คำสั่งทางปกครองที่สามารถฟ้องคดีได้ทันทีโดยไม่ต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดก่อนการฟ้องคดี

กรณีที่ ๒ : คำสั่งทางปกครองที่ต้องดำเนินการตามขั้นตอน หรือวิธีการสำหรับแก้ไขความเดือดร้อน หรือเสียหายก่อนการฟ้องคดี

การเริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีกรณีคำสั่งทางปกครอง ที่ต้องดำเนินการตามขั้นตอน หรือวิธีการสำหรับแก้ไข ความเดือดร้อน หรือเสียหายก่อนฟ้องคดี

กรณีที่ ๑ : กรณีวินิจฉัยอุทธรณ์ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

กรณีที่ ๒ : กรณีมิได้แจ้งขยายระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์

กรณีที่ ๓ : กรณีแจ้งขยายระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์

การเริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีกรณีคดีพิพาทเกี่ยวกับ หน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ล่าช้าเกินสมควร

กรณีที่ ๑ : นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี

กรณีที่ ๒ : นับแต่วันที่พ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องขอ
ต่อหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่
ตามที่กฎหมายกำหนด

(๑) แต่ไม่ได้รับหนังสือชี้แจงจากหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่
ของรัฐ หรือ

(๒) ได้รับหนังสือชี้แจงแต่เป็นคำชี้แจงที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่มีเหตุผล

การเริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีกรณีคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิด หรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

กรณีที่ ๑ : วันที่รู้ หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี

กรณีที่ ๒ : วันที่มีเหตุแห่งการฟ้องคดี

ข้อสังเกตการนับระยะเวลาการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับ การกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

กรณีที่ ๑ : เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดถึงแก่ความตายก่อนการฟ้องคดี

กรณีที่ ๒ : การกระทำละเมิดที่เป็นความผิดทางอาญา

กรณีที่ ๓ : การกระทำละเมิดต่อเนื่อง

กรณีที่ ๔ : อายุความสะดุดหยุดลง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“มาตรา ๑๙๓/๑๔ อายุความย่อมระงับเหตุลงในการนี้ดังต่อไปนี้

(๑) ลูกหนี้รับสภาพหนี้ต่อเจ้าหนี้ตามสิทธิเรียกร้องโดยทำเป็นหนังสือรับสภาพหนี้ให้ ชำระหนี้ให้บางส่วน ชำระดอกเบี้ย ให้ประกัน หรือกระทำการใด ๆ อันปราศจากข้อสงสัยแสดงให้เห็นเป็นปริยายว่ายอมรับสภาพหนี้ตามสิทธิเรียกร้อง

(๒) เจ้าหนี้ได้ฟ้องคดีเพื่อตั้งหลักฐานสิทธิเรียกร้องหรือเพื่อให้ชำระหนี้

(๓) เจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย

(๔) เจ้าหนี้ได้มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการพิจารณา

(๕) เจ้าหนี้ได้กระทำการอื่นใดอันมีผลเป็นอย่างเดียวกันกับการฟ้องคดี”

“มาตรา ๑๙๓/๑๕ เมื่ออายุความสะดุดหยุดลงแล้ว ระยะเวลาที่ล่วงไป
ก่อนนั้นไม่นับเข้าในอายุความ

เมื่อเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงสิ้นสุดเวลาใด ให้เริ่มนับ
อายุความใหม่ตั้งแต่นั้น”

“มาตรา ๔๔๘ วรรคสอง แต่ถ้าเรียกร้องค่าเสียหายในมูลอันเป็นความผิด
มีโทษตามกฎหมายลักษณะอาญา และมีกำหนดอายุความทางอาญายาวกว่า
ที่กล่าวมานั้นไซ้ ท่านให้เอาอายุความที่ยาวกว่านั้นมาบังคับ”

“มาตรา ๑๙๕๕ เมื่อบุคคลใดตาย มรดกของบุคคลนั้นตกทอดแก่ทายาท

ทายาทอาจเสียไปซึ่งสิทธิในมรดกได้แต่โดยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น”

“มาตรา ๑๖๐๐ ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ กองมรดกของผู้ตายได้แก่ทรัพย์สินทุกชนิดของผู้ตาย ตลอดทั้งสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบต่าง ๆ เว้นแต่ตามกฎหมายหรือว่าโดยสภาพแล้ว เป็นการเฉพาะตัวของผู้ตายโดยแท้”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“มาตรา ๕๑ ถ้าไม่มีผู้ใดฟ้องทางอาญา สิทธิของผู้เสียหายที่จะฟ้องทางแพ่ง เนื่องจากความผิดนั้นย่อมระงับไปตามกำหนดเวลาดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาเรื่องอายุความฟ้องคดีอาญาแม้ถึงว่าผู้เยาว์หรือผู้วิกลจริตในมาตรา ๑๙๓/๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะเป็นผู้ฟ้องหรือได้ฟ้องต่างหากจากคดีอาญาก็ตาม

ถ้าคดีอาญาใดได้ฟ้องต่อศาลและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลด้วยแล้ว แต่คดียังไม่เด็ดขาด อายุความซึ่งผู้เสียหายมีสิทธิจะฟ้องคดีแพ่งย่อมระงับลงตาม มาตรา ๙๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ถ้าโจทก์ได้ฟ้องคดีอาญาและศาลพิพากษาลงโทษจำเลยจนคดีเด็ดขาดแล้ว ก่อนที่ได้ฟ้องคดีแพ่ง สิทธิของผู้เสียหายที่จะฟ้องคดีแพ่งย่อมมีตามกำหนดอายุความ ในมาตรา ๑๙๓/๓๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ถ้าโจทก์ฟ้องคดีอาญาและศาลพิพากษายกฟ้องปล่อยจำเลยจนคดีเด็ดขาดแล้ว ก่อนที่ได้ยื่นฟ้องคดีแพ่ง สิทธิของผู้เสียหายจะฟ้องคดีแพ่งย่อมมีอายุความตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์”

การเริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับ สัญญาทางปกครอง

กรณีที่ ๑ : นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี

กรณีที่ ๒ : นับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี

การเริ่มนับระยะเวลาการฟ้องคดีพิพาท
ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๕) และ (๖)

นับแต่วันที่รู้ หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี

การฟ้องคดีที่ไม่มีข้อจำกัดเรื่องอายุความ

กรณีที่ ๑ : การฟ้องคดีปกครองเกี่ยวกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ

กรณีที่ ๒ : การฟ้องคดีปกครองเกี่ยวกับสถานะของบุคคล

ระยะเวลาการฟ้องคดีที่ขยายออกไปเนื่องจาก
มีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กฎหมายกำหนด

การขยายระยะเวลาการฟ้องคดี ตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

“มาตรา ๕๐ บัญญัติว่า คำสั่งใดที่อาจฟ้องต่อศาลปกครองได้ ให้ผู้ออกคำสั่งระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่ปรากฏต่อผู้ออกคำสั่งใดในภายหลังว่า ตนมิได้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้นั้นดำเนินการแจ้งข้อความซึ่งพึงระบุตามวรรคหนึ่งให้ผู้รับคำสั่งทราบโดยไม่ชักช้า ในกรณีนี้ให้ระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องเริ่มนับใหม่นับแต่วันที่ผู้รับคำสั่งได้รับแจ้งข้อความดังกล่าว

ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่ตามวรรคสองและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องมีกำหนดน้อยกว่าหนึ่งปี ให้ขยายเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง”

การขยายระยะเวลาการฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๔๒

พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๔๒

“มาตรา ๑๓ วรรคสอง บัญญัติว่า เมื่อมีเหตุต้องฟ้องคดีใดใหม่ต่อศาลที่มีเขตอำนาจ อันเนื่องจากการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าอายุความหรือกำหนดเวลาในการฟ้องคดี ครบกำหนดไปแล้วในระหว่างการพิจารณาของศาลหรือของคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี หรือจะครบกำหนดก่อนหกสิบวันนับแต่วันที่มิคำสั่งของศาลหรือของคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี ให้ขยายอายุความหรือกำหนดเวลาการฟ้องคดีออกไปจนถึงหกสิบวันนับแต่วันที่มิคำสั่งของศาล หรือของคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี”

การขยายระยะเวลาการฟ้องคดีเนื่องจากคดีนั้นเป็น ประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่น

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

“มาตรา ๓ ประโยชน์แก่ส่วนรวม หมายถึง ประโยชน์ต่อสาธารณะหรือประโยชน์อันเกิดแก่การจัดทำบริการสาธารณะหรือการจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค หรือประโยชน์อื่นใดที่เกิดจากการดำเนินการหรือการกระทำที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริม หรือสนับสนุนแก่ประชาชนเป็นส่วนรวมหรือประชาชนส่วนรวมจะได้รับประโยชน์จากการดำเนินการหรือการกระทำนั้น”